

sledi opisu sejalnega stroja (str. 162—163) industrija porcelana in stekla, tej pa takoj proizvodnja papirja. Izvozu rogate živine (str. 176—178) se pridružujejo tobačne zadeve, trgovina s soljo — itd. Na strani 157 bereš, da je železar Johann Martin Hubmershofen vitez Silbernagel prevažal po Jadranu svoje železo na lastnih ladjah in da je v času od 8. do 10. januarja 1744 prestal pri Senigaliji hud vihar; v zahvalo za rešitev da je pozneje zgradil kapelico v domačem kraju. Toda gospodarski zgodovinar bi tudi še rad izvedel, koliko ladij je imel Silbernagel, kje so te imele matično luko, kolikšna je bila njihova nosilnost in podobno. Kot je to po eni strani dokaz, da je šel vsaj del koroškega železa v svet po morskimi potmi, tako je po drugi strani prav značilno, da so bili poslovni ljudje iz zaledja lastniki svojih ladij, ne da bi prebivali v pristaniških mestih (pri nas na primer M. A. Zojs).

Brez ozira na to, da je obdobju od Marije Terezije do Franca Jožefa posvečenih samo 48 strani besedila — po moje premalo —, naj podčrtam, da pisci nikjer močneje ne poudarijo znaten gospodarskopolitični pomen ustanovitve Ilirskih provinc tudi za Koroško. V seznamu literature na str. 259—260 niti ne citirajo monografije dr. Melitte Pivec-Steletove »La vie économiques des Provinces Illyriennes (1809—1813), Paris 1930«, kar je neznanstveno in lokalpatriotsko. Na strani 226 piše, da so Rosthorni utemeljili Volšperško železarsko d. d. leta 1833, kar ni točno, ker je družba pričela delovati že 1. novembra 1832, sodno priznana pa je bila 19. novembra. Na naslednji strani se trdi, da je bil premog pri Lešah odkrit leta 1820, kar je deset let, vsekakor pa zanesljivo štiri leta prepozno. Če bi pisci pogledali v rudarske knjige ali v arhivski fond z naslovom »Zbirka Rosthorn« (v njihovem jeziku »Sammlung Rosthorn«), kar se hrani v Koroškem deželnem arhivu v Celovcu, bi tam našli povsem točne in verodostojne podatke. Na strani 212 pišejo, da so v letih okoli leta 1749 izdelovali črno pločevino samo v Volšperku in da so jo morali po pogodbi v celoti prepustiti tržaškemu (!) trgovcu Zoysu (!); to niti ne štejem za tako hudo napako, ker je bil Zojs povsod doma, da se izrazim gospodarsko, ne samo v Ljubljani in Trstu. Domovina trgovcev na velike razdalje je bila vedno zelo velika.

Popačil bi sliko celotne monografije, če bi tu pretirano poudarjal šibka mesta. Nedvomno je pred nami zgoščeno v bistvu le gradivo, ki je zanimivo in važno, le da ni dobro urejeno in da je brez dinamike podajanja. Valovanje in razvoj bi mogla biti prikazana bolj plastično. V splošnem se vidi, da manjka Koroščem še vrsta osnovnih monografij o posameznih gospodarskih panogah. Dokler ni teh monografij, je vsaka sinteza šepava, nezanesljiva; služi le kot »izhod v sili«. Ker je bila, taka je podoba, ta koroška gospodarska zgodovina delo, vezana na termin, ki ga je diktiral naročnik, ni plod znanstvene vneme, pač pa rezultat želje, napisati sintezo predvsem na osnovi dosedanjih raziskav.

Vsekakor bodo morali naši slovenski zgodovinarji tostran Karavank zajetno knjigo kaj pogosto vzeti v roke prav zaradi obilice podatkov.

Jože Šorn

Josip Korošec: Neolitska naseobina u Danilu Bitinju, (Rezultati istraživanja u 1953. godini), Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Odjel za filozofiju i društvene nauke, Zagreb 1958; 1. del — tekst 210 str. in priloge v tekstu ter angleški povzetek, 2. del — prilozi — fotografije in risbe.

Josip Korošec: Nova neolitska kulturna grupa na području Dalmacije, Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, LIV, Split 1952, str. 91—119.

Josip Korošec: Iskopavanja u Danilu kraj Šibenika, Ljetopis Jugoslavenske akademije, knjiga 60, Zagreb 1955, str. 194—204.

Josip Korošec: Nastavak iskopavanja u Danilu kraj Šibenika u 1955. god., Ljetopis Jugoslavenske akademije, knjiga 63, Zagreb 1959, str. 226—239.

Pri Jugoslovanski akademiji je 1958. leta izšla monografija J. Korošca »Neolitska naseobina u Danilu Bitinju« pod uredništvom akad. G. Novaka. S to monografijo smo dobili vpogled v celotno gradivo in probleme danilske kulturne grupe do vključno 1953. leta. Vsi izsledki temeljijo na do pred kratkim znanem edinem najdišču Danilu Bitinju. Topografska karta pa se je v zadnjih

letih pomnožila na več najdišč te kulturne skupine, kot so najdišča v okolici Zadra (Smiljčić itd. Š. Batović, Diadora, Zadar 1960. str. 5 i. d.). Prvi material iz najdišča Danilo Bitinj se nahaja v arheološki zbirki frančiškanskega samostana v Sinju, dalje v muzeju v Splitu, katerega je publiciral I. Marović (Neobjavljeni prethistorijski nalazi sa Danila, Vjesnik za arheolog. i hist. dalmatinsku LIV, Split 1952. str. 76 i. d.) ter v muzeju v Šibeniku. Šele 1951. leta je Rendić-Miočević naredil na najdišču Danilu prvo sondo. Njegova izkopavanja so imela sicer namen, da najde objekte antičnega Ridera v Danilu Gornjem, vendar je dala sonda narejena v Danilu Bitinju prve podatke o točnem položaju samega najdišča. Material teh prvih več ali manj slučajnih izkopavanj je objavil J. Korošec (Vjesnik za arheol. i hist. dalmatinsku, LIV, str. 91 i. d.). Ta skromni material je avtorju dal dovolj dokazov, da ga je brez pridržkov določil novi kulturni skupini v Dalmaciji, ki do takrat še ni bila znana. Na področju Dalmacije smo tako dobili drugo neolitsko kulturo poleg hvarske, katera je prvenstveno znana na otokih. Kasneje pa je bila odkrita še tretja impresso-cardium keramika, ki se širi na kopnem in otokih in predstavlja najstarejšo neolitsko kulturo v Dalmaciji. Vse te tri kulturne skupine segajo, sodeč po nekaterih fragmentih, še v Istro in Slovensko Primorje (J. Korošec, Neolit na Krasu in Slovenskem Primorju — v tisku). Prva sistematična izkopavanja v Danilu so bila izvršena 1953. leta pod strokovnim vodstvom J. Korošca (Ljetopis Jugoslavenske akademije, knjiga 60, str. 194 i. d.). Celotno izkopano gradivo tega leta pa predstavlja monografija v dveh delih »Neolitska naseobina u Danilu Bitinju«. Prva knjiga (tekst) podaja celotno problematiko terena in gradiva, druga knjiga (prilozi) pa je katalog. V drugi knjigi je počan karakterističen material delno v fotografijah, delno v risbah. Celotna prva knjiga je razdeljena na več poglavij, tako: uvod, dosedanja dela, hiše in jame, ognjišča, grobovi, materialna kultura — orodje in orožje, nakit iz kamna, kosti in školjk, keramika — slikana z vsemi oblikami in ornamentiko, dalje vaze in drugi predmeti kulturnega značaja, ornamentirana keramika z oblikami in ornamentiko ter neornamentirana keramika in drugi keramični inventar. Dalje je obravnavano po samostojnih poglavjih še: razprostranjenost danilske skupine, odnos slikane do ostale keramike v Danilu, odnos Danila do butmirske kulturne skupine, odnos Danila do hvarske skupine, do Ripolija in o odnos Danila do drugih kulturnih skupin, potem ekonomika, trgovina, proizvodnja artefaktov in ostalih predmetov, kult in religija ter zaključek in datacija. Za angleškim povzetkom imamo še tekst h katalogu materiala. 1955. leta so bila izvršena na najdišču Danilu ponovna izkopavanja v neposredni bližini mesta, kjer so bila izvršena izkopavanja 1953. leta (Ljetopis Jug. akademije, knjiga 63, str. 226 i. d.). Cilj ponovnih izkopavanj je bil, da bi se mogla izpopolniti slika o samem naselju in posameznih drugih nejasnih vprašanjih, kakor o hišah, o stratigrafiji, o obsegu naselbine, grobovih itd. 1955. leta sta bila prekopana dva sektorja. V obeh kampanjah je bilo preiskano skupno 2404 m² površine ter 32 manjših sond, da bi se mogel določiti obseg naselja in morda grobišče, kar pa ni uspelo. Na delu raziskanega terena so se našli globlji jarki, ki so se nadaljevali v neprekopan sektor. Zanimivo je pri tem dejstvo, da se preko jarka niso več našli materialni ostanki. O palisadah ali čemu sličnemu, kar bi služilo za obrambo ali potrjevalo obrambni značaj teh jarkov pa ni bilo sledu. Dalje v naselju samem ni bilo najdenih sledov v zemljo zabitih kolov, ki bi pričali o obstoju hiš. Posledica tega nedostatka je navedla avtorja, da je po prvih izkopavanjih postavil celo vprašanje ali nimamo morda na terenu izkopanem 1953. leta opraviti z erodiranim zemljiščem. Vendar to hipotezo kasneje ovrže, ker so bile najdene tudi jame, ki sicer zaradi malega obsega niso mogle služiti kot stanovanjski prostori, ampak za pridobivanje gline, silosi, cisterne za zbiranje vode itd. Poleg tega pa je bilo najdeno tudi dovolj hišnega ometa, ki je procentualno glede na obseg naselbine skromen, vendar obstoja. Pomanjkanje ometa se da razložiti, da naselbina ni bila uničena s požarom, ker le na ta način, da plamen omet ožge, se nam tudi ohrani. V lepu so dobro vidni odtisi šibja in celo večjih brun, ki so nosili nadzemno stavbo. Posamezni kosi v ilovici hranjene slame pa dajo slutiti o prekrivanju strehe s slamo, ki je bila premazana z glino in se nam je tako

ohranila. Avtor po navajanju detajlov prihaja do zaključka, da so bile stavbe štirikotne oblike. Pravih ognjišč sicer ni bilo najdenih, vendar pa je bilo dovolj najdenega pepela, oglja ter ožganih košti. Ognjišča so bila lahko tudi uničena posebno na mestih, kjer so ležala 40 cm izpod današnje površine, kajti do te površine je bila plast zemlje zaradi rigolanja v novejšem času uničena. Pri izkopavanjih pa je bilo očitno, da se je kulturna plast nahajala tik pod površino ter šla na mestih samo 20—30 cm globoko, le na posameznih mestih tudi do 70 cm globoko. V jamah je bila debelina plasti nekaj večja. Na osnovi te sorazmerno tanke kulturne plasti, ki je po kulturnem inventarju enotna, odpade vsako iskanje rešitve kronologije v vertikalni stratigrafiji. Ta problem je avtor nakazal in rešil že po izkopavanjih 1953. leta. Leta 1955 je bila horizontalna stratigrafija še potrjena, ker je bilo na zadnjem prekopanem sektorju najdenih največ za to naselbino kronoloških najmlajših elementov, ki se izražajo tako v oblikah zastopanih posod, kot v ornamentiki in tehnikah ornamentov. Kljub večjemu številu okoli naselja napravljenih sond pripadajoče grobišče ni bilo najdeno, izvzemši par otroških skeletov, ki so bili izkopani v sami naselbini, kar ne predstavlja za neolitik nič novega.

Kameno in kremeneno orodje ali orožje je bogato zastopano, tako po številu kakor po oblikah. Tu imamo strelice, nože strgala, praskala, svedre, kamene sekire od kalupastih do plosnatih. Pozornost med tem materialom vzbuja obsidijan, oziroma njegovo poreklo. Danes poznamo za naše predele tri izvore obsidijana. Tako ga poznamo na otoku Melosu, ki pa zaradi strukture v primerjavi z našim odpade. Prihaja v poštev obsidijan iz Bükk pogorja ali iz Italije (Liparski otoki). Prvi je zastopan v naših podonavskih neolitičnih najdiščih. Drugi, italški pa bi lahko prišel k nam s posredovanjem ripoljske kulture na vzhodni strani Apeninskega polotoka.

Koščeni material je v primerjavi s kremenim in kamenim maloštevilno zastopan. Na osnovi tipologije kamenega in koščene materiala danes še nismo v stanju izvajati kakršnih koli kronoloških sklepov, prvič morda zaradi sicer navideznega ponavljanja oblik na vseh neolitičnih najdiščih, drugič pa, kar bo najverjetneje, ker danes nimamo niti ene tovrstne študije, ki bi skušala ali pa razčlenila takšno spremno kulturno gradivo. Tipološko in kronološko oprijemljiva je edino keramika. V Danilu je gotovo zastopana. Zanimivo je, da na tem najdišču nimamo prave grobe keramike, ki po pravilu spremlja finejšo keramiko na vseh najdiščih. Tu imamo fino slikano keramiko, dalje imamo na druge načine ornamentirano in neornamentirano keramiko. Slikano keramiko smatra avtor kot samostojno celoto, ki po tehniki izdelave, sestavu gline (po kemični analizi) in ornamentiki nima nikakšne povezave z ostalo keramiko na tem naselju. Tudi po oblikah se ne da primerjati z ostalo keramiko, razen v nekaterih detajlih. Značilne za njo so amfore, kupe, skodele itd. s sferno zaobljenim ali včasih s slabo nakazanim dnom. V kolikor pa imamo sorodnosti tako v slikani kot v drugi ornamentirani ali neornamentirani keramiki pa so posledica posnemanja bodisi iz ene ali druge strani. Slikana keramika obdrži svojo specifičnost skozi ves čas trajanja življenja na tem najdišču. Sele na najmlajšem sektorju tega naselja imamo vsega par fragmentov slikanega S-motiva, torej krivolinijskega, za razliko, da se na ostali slikani keramiki po pravilu uporabljajo samo pravolinijski motivi. Ti krivolinijski prihajajo na keramiki, ki je po fakturi ista kot ostala ornamentirana keramika. Stratigrafsko se slikana keramika nikakor ne da ločiti od ostale. Ves čas trajanja Danila nastopa istočasno z njo. Ker pa slikana keramika tudi do danes nima analogij na našem teritoriju, je avtor pokazal na sorodnost z ripoljsko kulturno skupino na vzhodnem delu srednje Italije. (Ceramica dipinta della costa Dalmata, *Bullettino di paletnologia Italiana* 1956, str. 297 i. d.). Fo kemijskih analizah gline in keramike, tehnični izdelavi keramike, po osnovnih oblikah posod in osnovni ornamentiki vidi avtor nekaj stičnih točk in jih tolmači bodisi kot medsebojne vplive, bolj pa se nagiblje k skupnemu izvoru obeh omenjenih kultur iz nekega tretjega danes še neznanega centra, nakar sta se obe kulturi razvijali vsaka v svojo smer in dobivali lokalno obeležje.

Kakor omenjeno se ostala ornamentirana in neornamentirana keramika loči od slikane in lahko obe skupini tako po sestavu gline, tehnični izdelavi

in oblikah jemljemo kot celoto. Po zastopanih oblikah je neornamentirana keramika bolj bogata od ornamentirane in avtor meni, da vzrok temu dejstvu lahko zanesljivo iščemo v procentualno večji zastopanosti neornamentirane keramike v Danilu. Ornamentirana keramika je bogata predvsem po zastopanih raznovrstnih motivih, bolj kot po samih ornamentalnih tehnikah. Posebno pozornost vzbujajo kar po pravilu silno precizno izdelani tako krivolinijski kot pravolinijski motivi. Avtor upravičeno prišteva ornamentirano keramiko med najlepše tovrstne izdelke tega časa v Evropi. Izdelana pa je bila podobno kakor neornamentirana doma — to je v samem Danilu, kar potrjujejo rezultati dobljeni po kemijskih analizah keramike in gline iz Danila. Posebno pozornost vzbujajo v danilskem materialu tako zvana kulturna vaza na štirih nogah z masivnim velikim ročajem in odprtino v vertikalni ali poševni legi z ozirom na stojno ploskev. J. Korošec jo prišteva med antropomorfne oblike, Dujmović (Vjest. za arheol. i hist. dalm. LIV str. 73) pa vidi v njej zoomorfnu predstavo. Ker ta vaza po svoji obliki ni mogla imeti praktične uporabne funkcije, ji je mogoče pripisati le kulturni značaj. Po ornamentiki, tehnični izdelavi ter sestavi zemlje jo je mogoče pripisati v skupino ornamentirane keramike. Med slikano keramiko ni zastopana. Njen izvor je nepojasnen, nekaj sličnosti ima med materialom iz Korinta. Kakor je danes znano, ta vaza ni doživela evolucijskih sprememb, kar so potrdila izkopavanja 1955. leta.

Za sklepe o razprostranjenosti danilske kulturne grupe imamo premalo podatkov. Proti Bosni jo je mogoče slediti v kakanjski kulturni grupi, ki je pa žal premalo raziskana. Nekaj njenih elementov imamo v Crvenih stjenah v Črni gori. Na otokih dosedaj o njej nimamo močnejših dokazov. Po vsem se zdi, da tam dominira hvarska kultura. V okolici Zadra imamo danes znanih nekaj najdišč danilske kulturne skupine. Dalje eksistirajo materialni dokazi, da se je širila v smeri Istre in Slov. Primorja, kar dokazuje material iz nekaterih kraških jam v okolici Trsta.

V posebnih poglavjih avtor obravnava odnos Danila do posameznih okolnih neolitičnih skupin. Tako v odnosu z butmirsko kulturno skupino vidi več stičnih točk v oblikah posod kot v ornamentiki. Vpliv Danila na butmirsko kulturno skupino naj bi šel preko posredovanja neke starejše kulturne skupine v Bosni. Ta naj bi bila po današnjem stanju raziskovanja kakanjska kulturna skupina. V mlajših fazah Danila pa bi lahko bili vplivi neposredni, morda je celo v posameznih elementih butmirska kultura vplivala na Danilo. Predvsem bi bilo tu posebno omeniti razvoj kroglaste amfore s cilindričnim spodnjim delom ali tako zvane piriforme amfore. V Danilu imamo za to obliko razvojno predstopnjo, kjer imamo kroglasto amforo s sfernim dnom, posebej pa imamo postamente za take vaze. Po zlitju obeh teh delov dobimo razvojno piriformno obliko (Arheološki vestnik VI/1, 1955, str. 5 i. d.). S tem dokazom avtor tudi zanika predpostavko, da bi mogla tako obliko sprejeti butmirska kulturna skupina iz lengyelske, ampak meni, da je doživela svoj razvoj nekje ob Jadranu in pri tem ne izključuje možnosti, da se je to zgodilo prav v danilski kulturni skupini. Naslednje skupne točke med danilsko in butmirsko kulturno skupino naj bi bile v ornamentiki in to predvsem v spiraloidnih motivih. Spiraloidni motivi v Danilu niso po kombinacijah tako bogati kot v Butmiru. Tudi v spiraloidnih ornamentih s šrafirano okolno površino, ki izzove negativen ornament, vidi avtor isto tendenco kot pri reliefnih spiraloidnih butmirskih ornamentih, kjer je bila izdolbena okolna površina in tako izvan tudi negativen ornament.

Za proučevanje odnosa med danilsko in hvarsko kulturno skupino nimamo takorekoč nobenih elementov in še ti so v posameznih oblikah posod. Tako po ornamentiki in tehnični izdelavi nimata ti dve skupini nič skupnega. Nič skupnega tudi ni v slikani keramiki obeh skupin izven slikane hvarske keramike z rdečo osnovo in svetlimi ornamentami — keramike tipa Dimini, ki je po vsej verjetnosti starejša od hvarske slikane keramike s temno osnovo in rdečim ornamentom tipa Hvar I. Avtor meni, da je danilska kulturna skupina starejša od faze Hvar I, kar zaključuje na osnovi pomanjkanja več stičnih točk med hvarsko in danilsko kulturno skupino.

V odstavku »Odnos Danila prema drugim kulturnim grupama« avtor naštevava skupne stične točke bodisi v ornamentiki ali oblikah posod z bolj odda-

ljenimi kulturnimi skupinami. Tako obravnava nekaj stičnih točk zlasti v spiralojdi ornamentiki z lengyelsko kulturno skupino. Po teh analogijah navaja skupne točke s starčevačko kulturno skupino zlasti na osnovi nekaterih oblik posod. Tukaj v glavnem povdarja podobnosti, ki jih pa ne povezuje in ne izvaja iz njih kakšnih posebnih sklepov že zaradi kronološke razlike in velike teritorialne razdalje. Zaradi analogij s starčevačko kulturno skupino avtor postavlja vprašanje, ali ni morda dala neka starejša kulturna skupina, ki danes še ni poznana nekaj elementov tako starčevački kakor danilski kulturni skupini. Direktno povezanost starčevačke in danilske skupine avtor izključuje. Pri obravnavanju skupnih točk med Danilom in kraškimi jamami v Slovenskem Primorju je avtor bolj direkten, ker material sam nudi zanesljivejše sklepe. Ali je za te predele v vprašanju direkten ali indirekten vpliv, import, trgovina ali razprostranjenost danilske kulturne skupine pa se ne da reči, zaradi neraziskanosti vmesnih področij. Avtor se dalje ne zadržuje na navajanju analogij niti z Grčijo, Tesalijo in Kikladi, niti ne z navajanjem analogij z Boian A in Vadastra kulturo, kjer so včasih frapantne analogije zlasti v ornamentiki, ker meni, da takšne elemente še nismo v stanju pravilno razložiti.

Rezultati o ekonomiki tega naselja ne odstopajo, ampak potrjujejo dognanja poznana že na drugih neolitičnih najdiščih. Prebivalci tega naselja so se ukvarjali z poljedelstvom in živinorejo, lovom in zbiranjem plodov. Z ribolovom se verjetno prebivalstvo tega naselja ni ukvarjalo, ampak so ribe in predvsem školjke dobivali potom zamenjave dobrin (trgovine) od prebivalcev, katerih naselja so bila po vsej verjetnosti bliže morju. Brez dvoma je, da so prebivalci Danila tudi trgovali. Dokaz za tako domnevo je predvsem obsidijan, ki je lahko prišel v Danilo le potom trgovine pa bodisi iz Liparskih otokov ali iz Bükk pogorja. Prišel je kot surovina, ki so jo v naselju samem potem dalje obdelovali. Drugi dokaz za trgovino je kremen material, ki je prišel tudi kot surovina iz drugega področja, ker tega materiala v sami okolici Danila ni. Kot tretji dokaz za trgovino pa avtor vidi v slikani keramiki, ki predstavlja nekaj tujega po materialu z ozirom na ostali keramični material (kemične analize obeh vrst keramik).

Med kulturne predmete avtor prišteva predvsem rhytone na štirih nogah, ki jih pod znakom vprašanja dovaja v zvezo s kultom vode, phaluse in plastične živalske glavice. Plastične živalske glavice so bile kot aplikacije na posodah, katere pa so lahko imele tudi samo dekorativen in delno praktičen značaj. Plastika tega najdišča za sedaj ni poznana, tudi ne v plasti z močnimi butmirskimi elementi. Avtor meni dalje, da je rdeča barva morala igrati tudi v kultu pomembno vlogo. O kultu plodnosti še nimamo nikakršnega dokaza, čeprav je moral igrati važno vlogo z ozirom na poljedelski karakter naselja.

V poglavju »Zaključek in datacija« avtor sumira vse izsledke in ugotavlja, da je danilska kultura v svojih mlajših fazah paralelna z Butmirom, oziroma, da bi mogli spodnjo mejo njenega trajanja postaviti v 5 m kulturnega sloja v Vinči, dalje je paralelna s kakanjsko kulturno skupino v Bosni, ki je bila ena od komponent za razvoj butmirske kulture. Hvarska kulturna skupina, oziroma niena prva faza Hvar I nima z Danilom nič skupnega, ima samo skromne stične točke z butmirsko kulturno skupino, katere se lahko povezujejo tudi z Danilom. Avtor meni, da je treba izdvojiti iz materiala, ki ga poznamo pod fazo Hvar I, nekaj že omenjenih fragmentov slikane keramike tipa Dimini, ki bodo paralelni z Danilom. Ostali material, ki je zastopan s slikanjem rdečega ornamenta na temni podlagi pa datira v 5 m kulturnega sloja v Vinči in še kasneje, torej v čas ko danilska kultura preneha.

Začetek Danila postavlja J. Korošec v čas okoli 7 m kulturne plasti v Vinči. V poročilu po izkopavanjih 1955. leta (Ljetopis Jug. akademije, knjiga 63, str. 226 i.d.) pravi avtor, da kronološko ne moremo postaviti danilske kulture od časa trajanja impresso keramike pa do časa trajanja butmirske kulture, ker do sedaj še nimamo za to materialne baze. Vendar pa meni, da je danilska kulturna skupina živela dolgo, nekako tako kot je razmak trajanja vinčanske kulturne skupine.

Na tak način podane monografije s kompletnimi terenskimi zapažanji in materialom so nasploh za arheologijo zaželjene, oziroma nujno potrebne,

ker lahko edino služijo še za poznejše navezave in daljne študije. Samo sinteze zapažanj, pa če so še tako objektivne, največkrat ne zadoščajo, ker so kljub najvestnejšemu delu subjektivne, ker se lahko najsolidnejšemu delavcu navidez nepomembni predmeti izmaknejo, ki bi lahko marsikdaj predstavljali važen ključ za nadaljne raziskave. Velikega pomena so tudi razne čisto tehnične analize, ki so podane v tekstu, tako kemične analize keramike, barve, zemlje iz samega terena, kamen, ki je bil uporabljen za izdelavo orodja oziroma orožja, kost itd. Provinienca tega materiala že predstavlja ključ za reševanje importov in trgovine bodisi posredno ali neposredno. Tehnični posegi, meritve, profili itd., ki so priloženi prvemu delu pa služijo za reševanje stratigrafije, lokacije itd.

Tatjana Bregant

Josip Krašovec, Drulovka, Zbornik Filozofske fakultete III/4, Ljubljana 1960. 59 strani, 41 tabel, 2 prilogi, 2 sliki v tekstu in nemški povzetek.

Po prvem poročilu o Drulovki (Arheološki vestnik VII/1-2, 1956, 3 sl.) je izšla pri univerzitetni založbi monografija dr. Josipa Korošca »Drulovka«. Avtor obširno obravnava arheološko gradivo najdeno pri arheoloških izkopavanjih 1956. leta, nasebino ter odnos tega najdišča do ostalih slovenskih neolit-skih najdišč.

Naselbina leži med sotesko Save in njenim mrtvim rokavom. Na tem trikotnem prostoru je bilo napravljeno več sond, ki so dale identičen material. Na drugi strani pa se je hotel s pomočjo njih določiti obseg naselbine, kar je le delno uspelo. Da je tu bila res naselbina, pričajo ostanki hišnega lepa. Kako je naselbina propadla, pa je težko reči.

Kulturnih ostankov je veliko, posebno keramičnih in kamenitih. Koščeni material je po večini propadel ali pa je zelo slabo ohranjen. Med kamenitim gradivom imamo zastopane vse oblike. Artefakti so zelo pazljivo izdelani in skoraj vsi so pripadali nižji plasti okoli 60 cm.

Keramično gradivo pripada grobi in fini keramiki. Po oblikah imamo zastopane skodele, terine, kupe, posode sorodne amforam, vrče, lonce, posode z dulci in posode na nogah. Poleg tega so še zajemalke, miniaturne posodice, miniaturne steklenice, sitaste posode, pintadere, glinaste jagode, vretenca in držaji kot plastične glavice. Groba keramika je često ornamentirana. Uporabljene so bile tehnika vreza, žlebljenja, vbodov, odtisov prstov in nohtov in tehnika plastičnih ornamentov. Motivika je preprosta. Najpogostejši so snopi vrezanih ali žlebljenih linij v obliki cikcakastih, vertikalnih ali horizontalnih snopov. Večkrat so ti snopi spremljani z vbodi. Le en fragment ima krivolinijski motiv. Poleg te keramike imamo še slikano keramiko, ki je druga značilnost tega najdišča. Te posode so izdelane iz dobro čiščene gline, gladke površine in dobro pečene. Posode so bile slikane pred pečenjem ali včasih po pečenju še zglajene, včasih pa slikane po pečenju. Često je bila poslikana zunanja in notranja površina posode. Imamo slikanje z rdečo, belo in črno barvo. Rdeče slikane posode so najčešče zastopane. Na nekaterih rdeče slikanih fragmentih so se ohranili sledovi bele barve, katera je bila nanešena na rdečo osnovo. Na nekaterih pa sledove bele barve. Slikane pa so bile tudi posode, ki so bile pred pečenjem ornamentirane v prej navedenih ornamentalnih tehnikah in nato slikane z rdečo, belo ali črno barvo.

Med materialom iz Drulovke so tudi taki fragmenti, ki kažejo direkten vpliv iz drugih kulturnih področij. Tako so zastopane Ig I, v manjšem obsegu Ig II, slavonska ter badenska kultura in zgodnja bronasta doba. Po skromnih podatkih izgleda, da je bila Drulovka po odselitvi nosilcev poznega neolitika še enkrat naseljena.

Najdišče Drulovka s svojim kulturnim materialom ni osamljen primer. Našo kulturo lahko po poznanem gradivu omejimo na Gorenjsko, Štajersko, del Dolenjske, Hrvaško Zagorje, Hrvaško okoli Karlovca in del Koroške. Kje je izvor te kulture je težko reči, vendar ni dvoma, da predstavlja nadaljnji razvoj podonavskih neolitičnih kultur. V poštev prihajata lengyelska in slavon-skosremska kulturna skupina. Tu ne prihaja v poštev kakšna migracija iz